

ANA DİLİ EĞİTİMİ ÜZERİNE BAZI DÜŞÜNCELER *

*Ahmet Turan SİNAN

ÖZET

Bir iletişim aracı olarak dil, insanoğlunun doğuştan itibaren toplumsallaşması sürecinde kullandığı bir araçtır. Gerek kişisel gelişim gerekse de toplumsal gelişmede dilin önemi inkar edilemez. Dilin ne olduğu, iç ve dış yapısı üzerindeki dilbilimsel çalışmaların yoğunluğu ortadadır. Dile bilimsel yöntemlerle yaklaşımın doğal sonucu olarak da bir çalışma alanı olarak dilbilim ortaya çıkmıştır. Ana dili eğitimi de bu çerçevede ele alınması, üzerinde ciddiyetle düşünülmesi gereken eğitim öğretim sürecidir. Bu açıdan Türkçe eğitiminin bilimsel ölçülerle ele alınması bir mecburiyettir. Dilin düşünceyle olan bağı üzerinde yerli yabancı çok sayıda çalışma yapılmıştır. Dilin düşünceyle ilişkisi iyi anlaşıldığından Avrupa ve dünya çapındaki etkinliklerde ana dili, dil eğitimi, iletişim gibi kavramların ön plana çıktığı gözlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: **Dil, ana dili, iletişim, düşünce, Türkçe eğitimi.**

ABSTRACT

VIEWS ON THE TEACHING OF NATIVE LANGUAGE

Language, as a means of communication, has been used by human being in the process of socialization. The importance of language, both in personal and social development, cannot be denied. It can easily be seen that there are plenty of linguistic studies on what language is and on both internal and external structure of the language. Linguistics is the natural result of the scientific studies on language. Teaching native language should be considered in this framework and it is a teaching-learning process that should seriously be taken into consideration. So Turkish language education should be evaluated in the framework of scientific criteria. There are a lot of foreign and domestic studies on the relationship of language and thought. As the relationship between language and thought has been understood well, the concepts such as native language, language education and communication have gained importance in the studies made both in Europe and in the world.

Key Words: Language, Native language, communication, thought, Turkish language education

* Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Bölgesi Araştırmaları Dergisi, C.4, S.2, s.75-78, Şubat 2006

* Yrd. Doç. Dr. Ahmet Turan Sinan, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü

I-GİRİŞ

Ana dili eğitimi ve öğretimi her ülkenin eğitim politikasında önemli bir yere sahiptir. Kişisel gelişim, ulusal kimliğin oluşması, yurttaşlık bilincinin yerleştirilmesi açısından da önemli olan bu konu her zaman tazeliğini korumaktadır.

Ana dili, dilbilimciler tarafından çoklukla bir kişinin içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dil olarak tanımlanmaktadır. Bireyin çocukluk çağında tanıştığı ilk dil olması nedeniyle ana dilin öğrenilmediği; edinildiği ya da kazanıldığı hep tekrar edilir (Vardar,1988:20) Ana dilin bir ulusa bağlılığı sağlamada gösterdiği kazancın büyük olması, dikkatleri onun öğretiminin üzerine çeker. Bu arada ülkemizde bir çok insan ‘**ana dili**’ ile ‘**ana dil**’ terimlerini birbirlerinin yerine kullanmakta ve kafaları karıştırmaktadır. Oysa **ana dili** (Alm. Muttersprache, İng. Native language, mother tongue) yukarıda vermiş olduğumuz tanımın çerçevesi içinde değerlendirilirken **ana dil**, kaynaklarda ‘**birden çok dile kaynaklık eden dil, akraba dillerin türediği dil**’ olarak verilmektedir (Hengirmen, 1999:25). Yer yüzünde ana dillerin sayısı da çok fazla sayılmaz. Ana dil kavramı bir dilin tarihsel gücünü göstermek açısından oldukça önemlidir. Bugün birer kültür dili sayılan Fransızca ve İtalyanca gibi Romen dilleri Latince’nin kolları durumundadır. Burada Latince bir ana dildir.

Ana dili bilinci ve sevgisi aynı ulus içersinde yaşayan insanlar arasında ortak bir düşünce sistemi, evreni birlikte anlama ve kavrama yeteneği kazandırır. Bu da aynı ulus içerisindeki insanlar arasındaki bağı kuvvetlendirir. “Ana dili” kavramındaki “ana” kavramından dolayı bazı dil bilimciler bu dilin anneden öğrenilen dil ile ilgili olduğunu savunmuşlardır. Ancak Danimarkalı dil bilimci Otto Jespersen ve birçok dil bilimci “ana dili” ile kastedilen kavramın “anne” ile ilgisinin yanında daha çok çevreden öğrenilen ve aynı ulus içerisinde ortak dil olarak kullanılan dilin anlaşılması gerektiğini belirtmişlerdir (Aksan, 1994:63-64). “Ana” sözcüğünün hem dilimizde hem de başka dillerde hem ad hem de sıfat olarak kullanılmasından ve “ana dili” kavramında da “ana” sözcüğünün anne ile ilgisinden dolayı bu göstergenin karşıladığı kavram konusunda bir belirsizlik vardır.

Doğan Aksan, “ana dili” kavramında “ana” sözcüğünün kullanılmasını, bu dil öğrenilirken çocuğun annesi ile olan ilişkisine bağlamaktadır. Gerçekten de dilin anne ile bağımlı terimlerin yapısına baktığımızda da görüyoruz. Almanca; muttersprache, İngilizce; mother tongue, Türkçe; ana dili, Çocuğun büyürken annesi ile çevresindeki diğer insanlara göre daha yakın olmasından dolayı annesinin dil özelliklerini varsa yöresel ağız özelliklerini de kazanmasını doğal karşılamak gerektiğini belirtmektedir. Burada belirtmemiz gereken bir diğer husus da annesiz babasız bir yurttta büyüyen bir çocuğun ana dilinin de etrafındaki öğretmen ve arkadaşlarının dil özelliklerini yansıtacağıının ortada olduğudur. Bu tür çocukların ana dili de çevrelerindeki bu insanların dili olacaktır.

Dünyada kişisel ve toplumsal gelişmenin ortaya çıkmasında, kültürel, bilişsel ve akademik gelişmelerde, ana dili eğitim ve öğretiminin büyük katkısı bilindiği için bu alanda çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. 1999 yılında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından 20 şubat günü “Anadilleri Günü” olarak kabul edildi. Unesco, bu kararında 6000’i aşkın dilden yarısının kaybolma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığını ve son yıllarda yeryüzünden silinen dil sayısının hızla arttığını ileri sürdü. Unesco buna karar verirken, toplumlardaki dilsel çoğunluğu desteklemek, dil öğretiminin geliştirilmesini sağlamak, dilsel ve kültürel değerler konusunda bilinçlenmeyi gündemde tutmayı amaçlamıştır (<http://webword.unesco.org>. 01.01.2006). Çağdaş ülkelerde, ana dili araştırmalarının yabancı dil eğitimi ile olan ilgisi fark edildiğinden bu disiplinler karşılıklı olarak birbirlerini de etkilediklerinden çok dilli programlar devreye sokulmuştur. Bu kapsamda Avrupa Konseyi (AK), 19 Ocak 1999’da, 2001 yılının "Avrupa Diller Yılı" olması yönünde karar aldı. Bu karar, Eylül 2000’de Avrupa Birliği (AB) tarafından da kabul edilerek, 2001 yılı "Avrupa’da Diller Yılı" ilân edildi (Karar: 1934/2000/EG). Bu etkinliğin temel amacı ise Avrupa’nın dil ve kültür mirasına sahip çıkmaktı, Avrupa Birliği’ne üye ya da üyelik için aday ülkelerin yurttaşları arasında çok kültürlülük ve çok dilli Avrupalılık bilincini geliştirmek, kendi ana dilleri dışında en az iki Avrupa dili daha öğrenmeleri için ilgi ve istek uyandırmaktır (Kılıçaslan:<http://www.istanbul.edu.tr/4.boyut/avrupagun.htm> 23.01.2006). Avrupa, 26 Eylül tarihini bu amaçla saptadı ve bu tarihte çok sayıda kutlama gerçekleştirildi. Böylece son yıllarda ana dili, yabancı dil öğretimi, azınlık dilleri, iki dillilik kavramları etrafında akademik çalışmalar daha da arttı. Bu çerçevede Türkiye’de de bir takım etkinliklerin düzenlendiği görüldü. Koordinatörlüğünü, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Özcan Demirel’in üstlendiği etkinlikler, Türkiye’de uluslararası, bölgesel ve ulusal düzeyde gerçekleştirildi. 1-4 Mart 2001’de Ankara’da, 19-22 Nisan 2001’de İzmir’de ve 1-2 Aralık 2001 tarihlerinde de Antalya’da dil kutlama etkinlikleri yapıldı. Uluslararası düzeyde "**Avrupa’da Türkçe’nin İkinci Dil Olarak Öğretimi**" adlı bilimsel sempozyum 25-26 Ekim 2001 tarihleri arasında düzenlendi. Bu etkinliklerin yanı sıra, 5-11 Mayıs 2001 tarihleri 'Yetişkinler Dil Öğrenme Haftası' ve 26 Eylül 2001 tarihi 'Avrupa Diller Günü' olarak ilan edildiğinden her yıl bu hafta ve gün, tüm Avrupa’da ve Türkiye’de bir takım etkinliklerle kutlandı (Lale, <http://www.kafder.org.tr>).

İnsanın doğumundan ölümüne kadar süren öğrenme, anlama ve yorumlama süreci içinde kendini gerçekleştirdiği bilinen bir husustur. Bu aşamada ana dili eğitiminin çocuğun bilişsel gelişimi üzerinde büyük bir etkiye sahip olacağını unutmamak gerekir. Neyi, niçin öğretmesi gerektiğini bilmeyen, bu hususta gerekli yöntem ve araçları kullanmayan bir eğitim sisteminin başarılı olması da beklenmemelidir. Çocuğun bilişsel gelişim özelliklerini dikkate alan bir yaklaşımın başarıyı getireceği muhakkaktır. Bu arada biliş (cognition) kavramını da insanın, kendini ve çevresini anlama/yorumlama ve öğrenme eylemlerini gerçekleştiren zihin etkinliği olarak kabul ettiğimizi (Uzun, <http://modersmalaskolutveckling>,18.01.06) belirtmek gerekir. Gerçekten de çağdaş

lkeler ana dilin ulusal bilinç ve duyarlılığın oluşmasındaki büyük rolü nedeniyle ana dili eğitim ve öğretimine büyük zen göstermişlerdir. Benzer bir duyarlılığı Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşu sonrasında da görüyoruz (Dilaçar, 1978:9). Türkçenin 1924 Anayasasında Resmi Dil olarak yer alması, devlet kurumlarında açık, sade bir yazışma dili kullanımının desteklenmesi, Türkçe çalışmalarına zen gösterilmesi, 1928 yılında Yazı devriminin gerçekleştirilmesi bunların kimi örneklerini oluşturur. Gerek eğitim alanında gerekse de diğer alanlarda yapılan devrimlerle birlikte ana dili uygulamaları önemli bir yer işgal etmiştir. Özellikle yazı dilini konuşma diline yaklaştırma çabalarını ve İstanbul ağzını esas alan bir sistemi öngörmesi dolayısıyla Ziya Gökalp’i bu noktada anmak gerekir (Gökalp,1990:115). Bu erevede Türkçe eğitim ve öğretiminin geçen zaman içinde modern yöntemlerle geliştirilememiş olması ülkemizin kimi bölgelerinde Türkçe açısından sıkıntılar yaratmıştır. Dil düşünceyi aktardığı gibi düşünceyi biçimlendiren bir dizgedir de aynı zamanda. Doğan Aksan bu hususta şöyle der: **“Biz, dünyayı anadilimizin penceresinden görür, ana dilimizin kavramlarıyla evreni biimlendiririz”** (Aksan, 1999:15)

Dile yönelik bilimsel çalışmaların yirminci asrın ilk yıllarında başladığı herkesçe bilinen bir husustur. Daha açık bir anlatımla dilin bilimsel yöntemlerden faydalanarak incelenmesi sonucu ortaya bir akademik disiplin olarak dilbilim (İng. general linguistics) ortaya çıkınca bu alanda çok farklı kuramlar gelişti. şüphesiz bu noktada ağdaş dilbilimin kurucu sayılan Ferdinand de Saussure’yi anmak gerekir. Daha sonraları daha da gelişecek olan bu disiplin dili, kendisi için ve kendi yöntemleriyle incelemeye başlar. Ferdinand de Saussure’nin öğrencileri tarafından ölümünden sonra Genel Dilbilim Dersleri adıyla yayımlanan önemli eseri bu alanda bir çığır açmıştır. Böylece dilbilim bir bilim insanının katkısıyla insan dilinin özelliklerini ortaya koyan bir disiplin olarak yaygınlaşmıştır. Esasen dilbilimsel çalışmalar dilin temel kimi özelliklerini; **yer değiştirme, nedensizlik, üretkenlik, kültür taşıyıcılığı, çift eklemlilik ve ayrıklık** terimleriyle anlatır (Kılıç, 2002:28-30).

Bir iletişim aracı olarak dil üzerinde ayrıntılı olarak durmak gerekir. Milli kimliğin ayrılmaz bir parçası olan dilin kullanımının yeterli olamaması milli bütünlüğün oluşturulmasında sıkıntılar meydana getirmiş ve Türk Milletine mensubiyet duymayan kesimler ortaya çıkmıştır. Bu geçen zamanda ana dilini yani devletin resmi dilini bütün yurttaşlarına en iyi yöntem ve tekniklerle ğretememiş bir devlet aygıtı söz konusudur. Cumhuriyet tarihi boyunca Türkçe dersinin müfredatında yapılan değişiklikler yeterli olmamış ve Türkçeyi iyi kullanamayan, anlamayan, anlatamayan nesiller yetiştirilmiştir. Bunu gidermek için de sık sık müfredat değişiklikleri ve program geliştirme çalışmaları yapılmıştır. Müfredat geliştirme çalışmaları bugün de sürdürülmektedir ([www://ttkb.meb.gov.tr](http://ttkb.meb.gov.tr): 05.01.2006 tarihli erişim). Ana dili bilincinin yurttaşlarda yaratılamaması milli kimlik sorunlarını da ortaya çıkmıştır. Bu durum hem Türkiye hem de Avrupa’da yaşayan Türk çocuklarının problemi olarak ortaya çıkmıştır (İleri, 2000: 47).

Dil öğretimi, bir yığın kuru bilginin beyne yüklenmesi demek değildir. Kişinin diğer insanlarla olan iletişimi de dile dayanmaktadır. Ana dilini yazılı ve sözlü olarak doğru kullanabilen yurttaşlar yetiştirmek devletin eğitim sistemine yüklediği bir mükellefiyettir. Kişinin etrafındaki insanlarla iletişim kurabilmesi, sosyal bir varlık olarak toplum içerisinde kendini ifade edebilmesi, bireysel gelişimini tamamlayabilmesi ve hayatın her aşamasında başarılı olmasının yolu iyi bir ana dili eğitim ve öğretiminden geçmektedir (Kayaalp, 1998:89). Ortak bir ana dili eğitim ve öğretiminden geçmiş çok farklı meslek gruplarına mensup insanların oluşturduğu kültürel alt yapısı sağlam nesillerin yetiştirilmesi bir toplumu güçlü kılar. Ana dili dersleri ulusal, demokratik değerlerin benimsendiği bir süreci oluşturur (Yalçın, 2002:29).

Ana dili dersi olarak Türkçe dersi ve onun müfredatı bu noktada dikkati çekmektedir. Türkçe derslerinde kullanılmakta olan ders araç ve gereçleri de büyük önem taşımaktadır. Özellikle ders kitaplarında kelime ve kavramlar düzeyinde ciddi bir tutarsızlık söz konusudur. Türkçe gibi imparatorluk dili olmuş çok güçlü bir dilin söz varlığının sözcükleri ve deyimleriyle ders kitaplarında kullanılması gerekirken; bu zenginliğin ders kitapları ve diğer yardımcı araçlara yansıdığını söylemek güçtür. Bugün **Türkçe Sözlük**'ün yüz binlere varan sözcük, on binlerle ifade edilen deyim varlığı bulunmaktadır (Sinan, 2001:516). Bu deyim ve sözcük varlığı da ders kitaplarında yeterli boyutta metinler içinde kullanılmamaktadır. İnsanlar, dili kullanırken, cümle kurarken sözcükleri kullanırlar. Bu sözcüklerin temel ve yan anlamlarıyla çeşitli söz dizimsel farklılıkla bir çok anlam aktarırlar, insanlar duygu ve düşüncelerini renkli biçimlerde anlatırlar. İnsan düşüncesi kavramlaştırma yoluyla anlatılır. Bu anlatımda da her dilin nesneyi algılama yeteneği belirleyici olur. Aksan'ın anlatımıyla kavramlar; insanın çevresindeki nesnelere, olay ve durumlara ait, kişisel gözlem ve deneyimlere dayanan tasarımların zihinde yer eden ve bir soyutlamayla dile dönüşen yönüdür, göstergelerin gösterilen yanındır (Aksan, 1999:41). Çağdaş ana dili öğretiminin üç temel ilkesine göre etkili bir dil öğretimi için; dil öğretiminin öğrenme durumunda gerçekleştirilmesi, etkinlikler yardımıyla yapılması ve dil öğretiminde kullanılan her çeşit malzemenin içeriğinin anlamlı olması gerekir (Yıldız, 2003:9-10).

Türkiye'de çocukların Türkçeye hakim olamayınca diğer derslerde de sıkıntı yaşadığı görülmektedir. Bu da doğal bir sonuçtur. Çünkü ana dili dersi hem ana ders hem de diğer dersler için bir araç derstir (Yıldız, 2003:55). Okuma, yazma, dinleme ve konuşma açısından dilin etkin öğretimi bu noktada çok önemlidir. Etkin ana dili eğitimi insanın doğuştan getirdiği zihinsel alt yapıyı dikkate alan bir niteliğe sahip olmak zorundadır. Çünkü insandaki dil yetisi belli bir dille desteklendiği zaman işlerlik kazanan bir yapıdadır (Akerson, 2000:12). Dil düşüncenin kabıysa, düşünce dil ile yaratılır, dili düşünce yaratır ve bu karşılıklılık sürer gider. Böylece ulusal kültürün aynası olan ana diliyle ulusal değerler yaratılır, anlatılır, estetik kaygılar uyandırılır. O halde dil eğitimi aynı zamanda düşünce eğitimidir. İnsanın düşüncesi, kişiliğini de ortaya kor. Çağdaş bilim, teknik ve sanat gelişmelerine ayak uydurabilmek için, ana diline bağlı ve saygılı kuşaklar yetiştirilmesi, ortak bir dil ve yazı dili ile ulusal birliğin güçlendirilmesinin kavranılması gerekir (Aksan, 1994:69). Mustafa

Kemal Atatürk'ün de milli his ile dil arasındaki bağın çok kuvvetli olduğuna vurgu yapması da bunun göstergelerinden biridir. Dünyadaki dillerin en zenginlerinden biri olan Türkçenin işlenebilmesi için kurumlar kurması bir diğer işarettir. Ana dili eğitiminin diğer yönler yanında, okuma eğitimi ile de çok sıkı bağı vardır. Kitap okumayan çocukların dili iyi kullanamayacakları, okuduklarını da anlamadıkları da bir gerçektir. Dil ve toplumun birbirinden ayıramayacağını söyleyen Vendryes bu hususta şöyle devam eder, “Dil ve toplum, başlangıç noktası bizce bilinmeyen bir evrimin sonucudur. Bildiğimiz, birlikte ve birbirlerini etkileyerek doğduklarıdır ; çünkü biri olmadan öbürü düşünülemez (Vendryes, 2001:15).

Anadili eğitiminin mutlaka Türk ve dünya edebiyatının seçkin eserleriyle beslenmesi gerekmektedir. Edebiyat eserlerini ana dili eğitiminin aracı kılmak bir zorunluluktur. Kuru bilgilerle kurgulanmış, estetik kaygılar taşımayan metinlerin insanlara bu anlamda bir katkısı düşünülemez. Çünkü edebi eserler sadece kafaya değil insanların gönlüne hitap eder. İnsanın duygularına, hayallerine, acılarına, sevinçlerine tercüman olurlar. Cahit Kavcar, **Edebiyat ve Eğitim** adlı eserinde; “edebiyat eserleri insana özgü bazı değer ve niteliklerin yerleşip kökleşmesi, toplumsal yaşamın ve çağın gerektirdiği değerlerin benimsenmesi yolunda önemli roller oynar” demektedir (Kavcar, 1999:6). Adnan Binyazar da çocuğu anadilinin beğenisine vardırıan metinlerin özellikleri arasında; **gerçeklik, inandırıcılık, sorunsallık ve beğeni yönünden yetkin olmayı** sayar (Binyazar, 1983: 63).

II. SONUÇ ve ÖNERİLER

Yukarıda yazdıklarımızın ışığında, ana dili bilinci ve sevgisinin aynı ulus içersinde yaşayan insanlar arasında ortak bir düşünce sistemi geliştirdiği, evreni birlikte anlama ve kavrama yeteneği kazandırdığı anlaşılmaktadır. Etkin bir ana dili eğitim ve öğretiminin gerçekleşebilmesi için uygun öğrenme ve öğretme stratejilerine ihtiyaç vardır. Bu hususta eğitim biliminin yöntemlerinden, dilbilimin ortaya koyduğu dil öğretme yöntemlerinden ve Türkçenin edebi metinlerinden yararlanmalıdır.

Sonuç olarak etkin ana dili eğitim ve öğretiminin önemi iyice kavranmalı, ülkemizde ana dili olarak Türkçe Eğitimi anlaşıldığına göre bu eğitim bilimsel esaslara dayandırılarak yapılmalı ve her kademedede üzerinde önemle durulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksan, Doğan, (1994), “Ana Dili”, **Dil Dergisi/** Doğan Aksan Özel Sayısı, S.16, Şubat1994, Tömer yay., Ankara, s. 63-71.
- Aksan, Doğan, (1999), **Anlambilim**, Engin yay., Ankara.
- Akerson-Erkman, Fatma. (2000), **Türkçe Örneklerle Dile Genel Bir Bakış**, Multilingual yay., İstanbul.
- Binyazar, Adnan, (1983), “Anadili Öğretiminde Yazınsal Alanlara Açılım”, **Türk Dili/** Dil Öğretim Özel Sayısı, TDK yay., Ankara, S.379-380, s. 57-76.
- Dilaçar, A. (978), **Anadili İlkeleri ve Türkiye Dışındaki Başlıca Uygulamaları**, TDK yay., Ankara.
- Hengirmen, **Mehmet, (1999), Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, Engin yay., Ankara.
- İleri, Esin, (2000), “Avrupa Topluluğunun Dil Politikası ve Almanya’da Okula Giden Türk Asıllı Öğrencilerin Dil ve Eğitim Sorunları”, Avrupa’da Yaşayan Türk Çocuklarının Ana Dili SorunlarıToplantısı, 24-26 Eylül 1998 Ankara, Türk Dil Kurumu yay., Ankara.
- Kavcar, Cahit, (1999), **Edebiyat ve Eğitim**, Engin yay., Ankara.
- Kayaalp, İsa, (1998), **İletişim ve Dil**, Türkiye Diyanet Vakfı yay., Ankara.
- Kılıç, Veysel, (2002) **Dilin İşlevleri ve İletişim**, Papatya yay., İstanbul.
- Kılıçaslan, Ali (2005), [http://www.istanbul.edu.tr/ 4.boyut/avrupagun](http://www.istanbul.edu.tr/4.boyut/avrupagun).
- Lale, Rahmi, (2006) <http://www.kafder.org.tr>
- Sinan, Ahmet Turan, (2001), **Türkçenin Deyim Varlığı**, Kubbeltı yay., Malatya.
- Unesco, <http://webword.unesco.org>.
- Uzun, <http://modersmala.skolutveckling>, 18.01.06.
- Türkçe, <http://modersmal.skolutveckling.se/turkiska>, 18.01.06.
- Vardar, Berke, (1988), **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, ABC kitabevi, İstanbul.
- Vendryes, J. V. (2001), **Dil ve Düşünce**, (Çev.Berke Vardar), Multilingual yay., İstanbul.
- [www://ttkb.meb.gov.tr](http://www.ttkb.meb.gov.tr), 05.01.2006.

Yalçın, Alemdar, (2002), **Türkçe Öğretim Yöntemleri**, Akçağ yay., Ankara.

Yıldız, Cemal, (2003), **Ana Dili Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar ve Türkçe Öğretimi**, Pegem A yay., Ankara.

Ziya Gökalp, (1990), **Türkçülüğün Esasları**, MEB yay., İstanbul.